

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 8. februar 2023
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Kenneth Schmidt Ras-
mussen
Sagsnr.: 2023-0030-8146
Dok.: 2692870

Besvarelse af spørgsmål nr. 80 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 80 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 11. januar 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Peter Hummelgaard

/

Henrik Skovgaard-Petersen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 80 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren i forlængelse af samrådet den 15. september 2022 i Retsudvalget redegøre for, om ministeren er åben for at se på, om det skal være under strafansvar ikke at udlevere alt relevant materiale til undersøgelseskommissioner, som det f.eks. er i USA?”

Svar:

1. Om pligten til at udlevere materiale til undersøgelses- og granskningskommissioner kan det oplyses, at i undersøgelser, hvor en dommer er formand, gælder det efter § 9, stk. 1, i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner, at enhver har pligt til at udlevere materiale til undersøgelseskommission, når kommissionen anmoder om det. Efter lovens § 9, stk. 2, har enhver pligt til skriftligt at redegøre for de forhold, hvorom kommissionen anmoder om redegørelser, og til skriftligt at besvare de spørgsmål, som kommissionen stiller.

Disse pligter gælder, uanset om de pågældende oplysninger er undergivet tavshedspligt, jf. lovens § 9, stk. 3. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at den indebærer, at pligterne i § 9, stk. 1 og 2, fortrænger modstående tavshedspligtsforskrifter, uanset om der er tale om almindelige eller særlige tavshedspligtsforskrifter, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 257.

Pligterne gælder dog ikke i det omfang, der ikke er pligt til at afgive vidneforklaring om de pågældende forhold efter bestemmelsen i lovens § 12. Materiale udarbejdet af en minister eller embedsmand i embeds medfør kan ifølge § 9, stk. 1, 3. pkt., ikke nægtes udleveret under henvisning til manglende vidnepligt efter § 12.

2. For så vidt angår manglende efterlevelse af de nævnte pligter kan det oplyses, at det fremgår af lovens § 10, at hvis pligten til at udlevere materiale i lovens § 9, stk. 1, ikke opfyldes, kan undersøgelseskommissionen give pålæg om udlevering af materiale. Ved manglende efterlevelse af pålægget kan der efter lovens § 10, stk. 2, anvendes tvangsmidler efter reglerne i retsplejelovens § 178, jf. stk. 2.

Følgende fremgår af bemærkningerne til lovens § 10, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 258:

”De tvangsmidler, som er fastsat i retsplejelovens § 178, stk. 1, kan finde anvendelse. I denne forbindelse vil tvangsmidlerne i retsplejelovens § 178, stk. 2, nr. 1 (bøde), nr. 4 (løbende bøde) og nr. 5 (forvaring) navnlig være relevante.

Følgende betingelser skal være opfyldt, inden undersøgelseskommissionen kan træffe beslutning om anvendelse af tvangsmidler:

(1) Undersøgelseskommissionen må have konstateret, at udleveringspligten i § 9, stk. 1, ikke er opfyldt.

(2) Kommissionen må have givet den pågældende et skriftligt pålæg om udlevering af materiale. Kommissionen må have sikkerhed for, at pålægget er kommet frem til den pågældende, f.eks. ved, at pålægget er sendt med anbefalet brev.

(3) Kommissionen må i pålægget have gjort den pågældende bekendt med, at der er udleveringspligt, og med, at kommissionen uden yderligere varsel vil kunne træffe beslutning om anvendelse af tvangsmidler efter retsplejelovens § 178, stk. 1, hvis udleveringspligten ikke overholdes inden for den frist, som kommissionen har fastsat i pålægget.”

Manglende efterlevelse af pligten til at udlevere materiale efter lovens § 9, stk. 1, vil således kunne føre til, at kommissionen giver den pågældende et pålæg om udlevering. Efterleves et sådant pålæg ikke, kan der anvendes samme tvangsmidler over for den pågældende som over for et modvilligt vidne, jf. lovens § 10 og retsplejelovens § 178.

Hvis offentligt ansatte overtræder de pligter, der er fastsat i § 9, stk. 1 og 2, uden at være omfattet af undtagelsen i § 12, vil der være tale om tjenesteforsømmelse, der vil kunne medføre et disciplinært ansvar og i grove tilfælde strafansvar, jf. straffelovens § 156 eller § 157. For ministres vedkommende vil en sådan pligttilsidesættelse efter omstændighederne kunne indebære en overtrædelse af ministeransvarlighedslovens § 5, jf. bl.a. Oliver Talevski m.fl., Undersøgelseskommissioner, Embedsmandsansvaret og Folketingets rolle (2002), side 108.

Det er efter min mening afgørende, at undersøgelses- og granskningskommissioner får adgang til det materiale, der er relevant for kommissionens undersøgelse, samtidig med at der skal findes en balance i forhold til

grundlæggende retssikkerhedsprincipper. De nuværende regler er udtryk for denne balance, og jeg har ikke aktuelle planer om at lægge op til ændringer af reglerne.